

ALLERGIA
IHO
ASTMA

folkhälsan

SUOMEN LATU

SITRA
FAB

Ulkosalla-tapahtumaopas

Lähiluonto on kaupunkilaisten yhteinen tila, joka tarjoaa monia mahdollisuuksia arjen piristämiseksi. Lähiluonnon potentiaali jää usein, syystä tai toisesta, hyödyntämättä. Ulkosalla-konseptin tavoitteena on saada kaikenikäiset ihmiset katsomaan omaa lähiympäristöä uusin silmin ja kannustaa heitä nauttimaan sen tarjoamista mahdollisuuksista.

Luonnossa liikkumisen niin fyysiset kuin psyykkiset hyvinvointivaikutukset tiedetään hyvin. Viettämällä aikaa luonnossa vahvistamme omaa hyvinvointiamme ja saamme meille tärkeitä luontokosketuksia. Kun vietämme aikaa luonnossa, arvostuksemme sitä kohtaan lisääntyy ja sitä toivottavasti halutaan vaalia myös tulevaisuudessa.

Monimuotoisella lähiluonnolla on tärkeä merkitys niin ihmisten terveydelle ja hyvinvoinnille kuin asuinalueiden viihtyisyydelle.

Tästä oppaasta löydät lisätietoa, mitä tulee huomioida Ulkosalla-tapahtumaa järjestettäessä. Tapahtuman voi järjestää kuka tahansa ja valmis materiaali on kaikkien käytettävissä. Ulkosalla-materiaalipaketin avulla tapahtuman järjestäminen on helppoa ja vaivatonta.

Ulkosalla-konsepti on syntynyt Allergia-, iho- ja astmaliiton, Folkhälsanin ja Suomen Ladun yhteistyönä osana vuoden 2020 SitraLab-koulutusohjelmaa.

Lähdetään ulkosalle hakemaan lisäneliöitä elämään! Lähiluonto on aina avoinna ja ilmainen.

Mikä on Ulkosalla-tapahtuma?

Ulkosalla-konsepti on tapahtumamalli, jonka avulla kannustetaan kaupunkilaisia hyödyntämään lähiluontoa monipuolisesti. Tapahtumassa ihmiset pääsevät tutustumaan lähiluonnosta löytyviin erilaisiin tiloihin monipuolisten tehtävapisteidensä avulla. Materiaali toimii niin isompana tapahtumana kuin itsenäisesti tutustuttavina tehtävapisteinä. Tapahtuma voi tarkoittaa yhdessä kierrettävää tehtävärataa tai lähiluontoon sijoitettuja toimintapisteitä, joita ihmiset kiertävät luontopolkumaisesti omaan tahtiin.

Ulkosalla-konsepti sisältää materiaalit kuuteen tapahtumapisteeseen eli huoneeseen. Jokaiseen huoneeseen kuuluu infokortin lisäksi kolme erilaista toimintakorttipistettä. Tarjolla on myös ”unelmahuone”, johon tapahtumajärjestäjä voi keksiä omia sisältöjä.

Ulkosalla-tapahtuman sisältöjä voi vapaasti muokata omiin tarpeisiin soveltuvaksi. Materiaalista voi hyödyntää niitä sisältöjä, jotka innostavat sinua ja kohderyhmääsi. Voit valita tapahtumaan, vaikka neljä huonetta ja niiden kaikki toiminnot eli 12 tehtävapistettä tai vaikka kaikki kuusi huonetta ja jokaisesta yhden toiminnon.

Ulkosalla-tapahtuma sopii kaikenikäisille perheen pienemmistä isovanhempiin. Tapahtuman on hyvä olla kaikille avoin ja ilmainen.

Valmiiseen materiaaliin sisältyy myös julisteita ja somebannereita tapahtuman markkinoinnin avuksi. Materiaalit löytyvät Allergia-, iho- ja astmaliiton, Folkhälsanin ja Suomen Ladun kotisivuilta. Materiaali on saatavilla kolmella kielellä, suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi.

Ulkosalla-sisällöt

Alta löydät koosteet siitä, millaisia tehtävapistettä Ulkosalla-materiaaliin sisältyy.

Olohuone:

Luonto kannattaa kokea kaikkia aisteja hyödyntäen. Päivittäinen luontokosketus vahvistaa ihmisten immuunipuolustusta ja suojaa sairauksilta.

- Nauti taivaskanavasta ja luontolivestä
- Löydä lempipaikkasi
- Etsi kuunteleva elämänpuu

Temmellyspaikka

Luonnonympäristöissä lapset saavat monipuolista harjoitusta niin fyysisille, sosiaalisille kuin psyykkisille taidoille. Luontosuhteemme vahvistuu monin tavoin, mitä enemmän vietämme aikaa luonnossa.

- Villejä eläimiä -leikki
- Löydä luonnon väripaletti
- Rakenna maja

Treenisali

Luonnossa liikkuminen tuntuu kevyemmältä kuin sisätiloissa liikkuminen. Luontoympäristö haastaa tasapainon ja lihakset monipuolisesti. Luonnossa liikkuessamme liikunnan hyödyt yhdistyvät luonnon tuomiin terveysvaikutuksiin.

- Luontokuntosali - Lämmittely
- Luontokuntosali - Lihaskuntoa
- Seikkaillaan maastossa

Ateljee

Voit kerätä maahan pudonneita lehtiä luonnonmateriaaliksi, mutta älä vahingoita eläviä kasveja tai puita. Älä myöskään kerää jäkäliä, sammaleita tai varpuja. Jätä myös kukat muiden iloksi kasvamaan.

- Pystytä patsaspuisto
- Tee luontotaidetta
- Ihastu luonnon väriloistoon

Tutkimuslaboratorio

Monimuotoinen luonto kestää yksipuolista luontoa paremmin ympäristön muutoksia ja palautuu nopeammin. Voimme omilla toimillamme vaikuttaa monimuotoisen luonnon säilymiseen.

- Havainnoidaan ympäristöä
- Kiikarit päähän
- Löytöretki aistien kanssa

Eväspaikka

Roskattomasta retkeilystä hyötyvät sekä luonto että retkeilijä. Tuo omat roskasi pois luonnosta. Huolehdi, että jätät mahdollisimman vähän jälkiä luontoon.

- Nauti eväsretkestä
- Etsitään jälkiä naapureista
- Vinkkejä tuleville retkille

Unelmahuone - tyhjä huonekortti tapahtumajärjestäjän täytettäväksi

Millaisia muita huoneita lähiluonnosta löytyy? Unelmahuonekorttia voit käyttää niihin toimintoihin, mitä itse haluat järjestää-osallistujille.

Markkinointimateriaalit

- mainosjuliste
- täytettävä tapahtumajuliste
- juliste omatoimirasteille
- nettibanneri & somekuva
- valmis mainosteksti

Lisäksi

- tapahtumakortti, johon osallistuja voi merkitä tapahtumissa kierretyt huoneet esim. tarralla tai värikynillä.

Näin järjestät Ulkosalla-tapahtuman

Onnistuneen tapahtuman järjestäminen vaatii aina muutamien asioiden huomioimista ja olemmekin koonneet sinulle avuksi alta löytyvän vinkkipaketin.

1) Valitse tapahtumapaikka ja ajankohta

Ulkosalla-tapahtuma järjestetään lähiluonnossa. Tapahtumapaikan valinnassa kannattaa kiinnittää huomiota siihen, että alue on helposti saavutettava esim. julkisella liikenteellä. Alueen ei tarvitse olla iso, mutta kuitenkin riittävän kokoinen ja maastoltaan vaihteleva, jotta tilaa erilaisten toimintapisteiden eli huoneiden järjestämiseen löytyy riittävästi. Materiaalissa on aineisto kuuteen huoneeseen, jossa kaikissa on kolme toimintapistettä. Yhteensä kortteja on siis 24. Niitä ei kannata kaikkia käyttää yhdessä tapahtumassa, jollei käytössä oleva alue ole todella suuri ja osallistujia odoteta runsaasti.

Jokamiehenoikeudella saa liikkua vapaasti metsissä ja viheralueilla, mutta ei pihapiirissä. Älä järjestä tapahtumaa luonnonsuojelualueella ja vältä myös muita herkkiä luontokohteita, joille tapahtumasta voisi aiheutua haittaa.

Tapahtuman ajankohta kannattaa miettiä huolellisesti ja varmistaa, että lähialueella ei ole päällekkäisiä tapahtumia. Tapahtumalla kannattaa olla selkeä aloitus- ja loppumisaika. Sopiva pituus tapahtumalla voisi olla 1–3 tuntia.

Tapahtuma voidaan järjestää myös niin, että tapahtumamateriaali on alueella esimerkiksi viikon tai kuukauden asukkaiden omatoimisessa käytössä. Tällaista tapahtumaa varten aineistosta löytyy myös opaskyltti, joka voi innostaa ohikulkijoita tutustumaan tapahtumapaikan sisältöihin. Opaskylttiin voi olla hyvä liittää kartta tapahtuma-alueesta ja toimintapisteiden sijainnista. Pidempiaikaisen omatoimitapahtuman aikana kannattaa käydä tasaisin välein tarkistamassa toimintapisteiden kunto.

2) Hoida luvat kuntoon

Ulkoilmatapahtuma on yleisötilaisuus ja kokoontumislain puitteissa tapahtuman järjestäjällä on velvollisuus hankkia maanomistajan (useimmiten kaupunki) lupa paikan käyttämiseen. Aivan pienet tapahtumat, joista ei aiheudu melua tai haittaa muille käyttäjille eivät tarvitse lupaa.

Isosta, yli 200 hengen tapahtumista on aina tehtävä kirjallinen ilmoitus järjestämispaikan poliisille vähintään viisi vuorokautta ennen tilaisuuden alkua. Pelastussuunnitelma tarvitaan, jos tapahtumassa arvioidaan olevan läsnä samanaikaisesti yli 200 henkilöä, tapahtuman luonne aiheuttaa erityistä vaaraa ihmisille, tapahtumassa käytetään avotulta tai tapahtumapaikan poistumisjärjestelyt poikkeavat tavanomaisesta. Ilmoitus tapahtumasta ja pelastussuunnitelma on toimitettava paikalliselle pelastuslaitokselle kaksi viikkoa ennen tapahtumaa.

Turvallisuussuunnitelma, jossa on mietitty tapahtuman vaaranpaikkoja ja toimintamalleja erilaisissa yllättävissä tilanteissa, kannattaa tehdä myös pienemmistä tapahtumista.

3) Tapahtuman valmistelu

Ulkosalla-tapahtuman järjestäminen onnistuu muutaman vapaaehtoisen voimin ja sen voi järjestää myös niin, että varsinaisia vetäjiä ei paikan päällä ole. Isommassa tapahtumassa ja ohjatussa toiminnassa vapaaehtoisia tietenkin tarvitaan enemmän.

Mieti, mitä välineitä tarvitset tapahtuman järjestämiseen. Toimintakyltit voi tulostaa tapahtumasivuilta ja ne kannattaa laminoida, jotta ne kestäisivät säätä paremmin. Kylttien kiinnittämiseen kannattaa käyttää narua, joka ei vahingoita puita. Kyltit voivat olla myös erillisissä siirrettävissä pylväissä, sillä joissakin kunnissa puihin ei saa kiinnittää edes väliaikaisia lappuja.

Varsinaisessa tapahtumassa mukava lisä on, jos sinulla on mahdollisuus tuoda olohuoneen taivaskanavien katselupisteeseen makuualustoja tai muita alustoja, joiden päällä osallistujat voivat maata. Osallistujia kannattaa informoida etukäteen myös omien eväiden tuomisesta. Jos mahdollista, voit järjestää eväspaikalle myös yhteisiä terveellisiä retkieväitä. Jos haluat käyttää tapahtumassa tapahtumakorttia, johon osallistujat voivat merkitä kiertämänsä huoneet, tarvitset tarroja tai väriliitujia. Muuten toimipisteet eivät tarvitse erillistä materiaalia.

Mieti, miten osallistujat löytävät tapahtumapaikalle. Erilaiset näkyvyysselementit luovat tunnelmaa ja auttavat ihmisiä löytämään perille.

4) Mainosta ja markkinoi

Muista, että osallistujia ei tule, jos kukaan ei tiedä tapahtumasta. Sopikaa, kenen vastuulla on tapahtuman mainostus missäkin kanavassa. Hyödynnä erilaiset somekanavat ja paikalliset Facebook-ryhmät. Älä unohda perinteisiä viestintäkeinoja, kuten alueen ilmaislehtien tapahtumapalstoja, tapahtumajulisteita kirjastojen ja urheiluhallien ilmoitustauluilla tai erilaisia tapahtumakalentereita. Muista hyödyntää myös omat kanavasi ja puskaradio.

Tapahtuman on hyvä olla kaikille avoin ja ilmainen. Ihmisiä kannattaa kannustaa kutsumaan ystäviä tai naapureita mukaan tapahtumaan.

5) Tapahtuman kulku

Ole vastaanottamassa tapahtumaan saapuvia osallistujia. On hyvä, jos tapahtumajärjestäjät voi tunnistaa esim. yhtenäisellä pukeutumisella tai huomioliiveillä. Kerro tapahtuman konseptista ja anna ohjeet tapahtuman etenemisestä osallistujille. Kiertäkää yhdessä tapahtumapisteet tai osallistujat voivat kiertää niitä myös itsenäisesti.

Voit ottaa kuvia tapahtumasta mm. jaettavaksi sosiaalisessa mediassa. Pääsääntöisesti julkisilla paikoilla eli kaduilla, puistoissa ja metsissä saa kuvata vapaasti. Tapahtumakuvien, joissa on enemmän kuin viisi henkilöä, ottamiseen et myöskään pääsääntöisesti tarvitse yksittäisten henkilöiden julkaisulupia. Jos kuvissa näkyy vain muutamia henkilöitä tai kuvattavat on lapsia, julkaisulupa kannattaa varmistaa kuvattavilta tai heidän huoltajiltaan.

Alaikäisten kuvien julkaisemisessa kannattaa aina käyttää harkintaa. Kunnioita sitä, jos joku ei halua kuvissa esiintyä.

6) Tapahtuman jälkeen

Kerää tapahtuman jälkeen osallistujilta palautetta suullisesti tai valmiilla lomakkeella. Järjestäjän vastuulla on huolehtia, että tapahtumapaikka jää samanlaiseen kuntoon kuin se oli ennen tapahtumaa. Siivoa jäljet ja kerää kyltit ja mahdolliset opasteet ja mainokset pois. Muista kiittää vapaaehtoisia ja osallistujia niin paikan päällä kuin esimerkiksi somessa.

Muuta huomioitavaa

Mieti ennakoon, miten toimitaan, jos tapahtumassa sattuu jotain yllättävää. Onko teillä vakuutusta? Osallistujien on hyvä tietää, jos he osallistuvat toimintaan omalla vastuullaan.

Hätätapausten varalle järjestäjillä on hyvä olla ensiapupakkaus ja 112-sovellus ladattuna puhelimeen, sillä se auttaa paikallistamaan tapahtumapaikan, jos tarkkaa osoitetta on vaikea muuten kertoa. Huolehdi, että puhelimesiasi riittää virtaa koko tapahtuman ajaksi. Hyvin tehty turvallisuussuunnitelma auttaa toimimaan hätätilanteessa.

Keliin et voi vaikuttaa, mutta asenteeseen kyllä. Ulkotapahtumat ovat sääriippuvaisia, mutta tapahtumaa ei kannata perua pienen sateen takia. Kovalla myrskyllä tai ukkoskuuron sattuessa tapahtuma kannattaa suosiolla siirtää.

Muutama vinkki kaupunkiluonnossa toimimiseen.

Jokaisen luonnossa liikkujan on hyvä kunnioittaa luontoa ja toimia niin, että luonto ei vahingoitu tai kulu oman toiminnan takia. Moni asia, joka ei kuulu jokamiehenoikeuteen, on kielletty laissa tai kaupunkien järjestyssäännöissä, ei vain pelkkää huonoa käytöstä.

- Kulje teitä ja polkuja pitkin aina kun se on mahdollista.
- Et saa mennä toisten pihamaille, tuhota istutuksia tai kulkea viljellyillä pelloille.
- Älä kerää oksia, jäkälää, sammalia tai varpuja. Vältä vahingoittamista puita ja jätä mielellään myös kukat muiden iloksi kasvamaan.
- Pidä lemmikit kytkettynä ja kerää pois koiran ja kissan jätökset.
- Tarkkaile lintuja ja muita eläimiä riittävän kaukaa, etteivät ne häiriinny.
- Älä jätä roskaa luontoon tai muuten aiheuta haittaa ympäristölle.
- Nuotion teko edellyttää maanomistajan lupaa, kaupungissa se on sallittua vain nuotiopaikoilla.

